

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA BULAVA c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 27883/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

8 ianuarie 2008

DEFINITIVĂ

08/04/2008

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Bulava c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Josep Casadevall,

Stanislav Pavlovski,

Lech Garlicki,

Ljiljana Mijović,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judcători*,

și Fatoș Araci, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 4 decembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 27883/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către doi cetățeni ai Republicii Moldova, dna Elena Bulava și dl Nicolai Bulava („reclamanții”), la 18 iunie 2004.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamanții au pretins că executarea întârziată de către o companie care aparține statului a hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor a încălcat dreptul lor ca o instanță să hotărască asupra drepturilor lor cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul lor la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 29 martie 2006, Președintele acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Atât reclamanții, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamanții, dna Elena Bulava și dl Nicolai Bulava, care sunt căsătoriți, s-au născut în anul 1957 și, respectiv, 1954 și locuiesc în Soroca.

7. Ei erau angajați ai unei întreprinderi de stat de aprovizionare cu apă („compania”). Între anii 2000 și 2004, compania și-a sistat activitatea de mai multe ori și reclamanții nu au primit salariile lor. Ei au intentat câteva acțiuni judiciare împotriva companiei, solicitând plata salariilor lor.

A. Acțiunile dnei Bulava

8. Prin hotărâri judecătorești definitive din 26 martie și 29 septembrie 2003, Judecătoria Soroca a obligat compania să plătească dnei Bulava 1,820 lei moldovenești (MDL) (aproximativ 118.86 euro (EUR) în acea perioadă).

9. Printr-o hotărâre judecătorească definitivă din 22 martie 2004, Judecătoria Soroca a constatat că neexecutarea de către companie a hotărârilor judecătorești din 26 martie și 29 septembrie 2003, pronunțate în favoarea reclamantului, a încălcat drepturile acestuia, și a obligat compania să plătească reclamantului MDL 8,981 (aproximativ EUR 576.75 la acea dată), reprezentând o penalitate de 5% pentru fiecare zi de întârziere calculată din MDL 1,820, și MDL 1,820 cu titlu de prejudiciu moral. Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 18 mai 2004.

10. Printr-o hotărâre judecătorească definitivă din 29 martie 2004, Judecătoria Soroca a obligat compania să-i plătească reclamantului MDL 2,452 (aproximativ EUR 161.5 la acea dată). Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 20 aprilie 2004.

11. Printr-o hotărâre judecătorească definitivă din 15 iulie 2004, Judecătoria Soroca a obligat compania să plătească reclamantului MDL 5,460 (aproximativ EUR 369.2 la acea dată). Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 10 august 2004.

12. Printr-o hotărâre judecătorească definitivă din 13 septembrie 2004, Judecătoria Soroca a obligat compania să plătească reclamantului MDL 13,286 (aproximativ EUR 897.38 la acea dată). Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 13 octombrie 2004.

B. Acțiunile dlui Bulava

13. Printr-o hotărâre judecătorească definitivă din 10 iulie 2003, Judecătoria Soroca a obligat compania să plătească dlui Bulava MDL

10,938.5 (aproximativ EUR 682.25 la acea dată). Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 3 februarie 2004.

14. Printr-o hotărâre judecătorească din 26 aprilie 2004, Judecătoria Soroca a obligat compania să-i plătească acestuia MDL 4,360 (aproximativ EUR 306.83 la acea dată). Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 11 mai 2004.

15. Printr-o hotărâre judecătorească din 13 septembrie 2004, Judecătoria Soroca a obligat compania să plătească reclamantului MDL 13,375 (aproximativ EUR 903.39 la acea dată). Executorul judecătoresc a primit titlul executoriu la 5 octombrie 2004.

C. Procedurile de executare

16. Printr-o scrisoare din 27 decembrie 2004, executorul judecătoresc a informat reclamanții, *inter alia*, că bunurile companiei, care au fost sechestrate de către executorul judecătoresc, au rămas nevândute după licitație. Reclamanții au mai fost informați de către executorul judecătoresc că hotărârile judecătorești vor fi executate când compania va dispune de bunuri.

17. La 12 mai 2005, reclamanții au informat Curtea că toate hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea lor au fost executate la 29 aprilie 2005.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

18. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 31, ECHR 2004-III (extracts).

19. Prevederile relevante ale Codului civil care a intrat în vigoare la 12 iunie 2003 sunt următoarele:

„Articolul 619. Dobânda de întârziere

(1) Obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 [rata dobânzii de refinanțare a Băncii Naționale a Republicii Moldova] dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

(2) În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus.”

20. Articolul 256 al Codului de procedură civilă din 12 iunie 2003 prevede următoarele:

„Urmează a fi executate imediat ordonanța sau hotărârea judecătorească prin care pîrîtul este obligat la plata:

... (2) salariului și a altor drepturi ce decurg din raporturi de muncă ..., în mărimea unui salariu mediu;”

21. Suplimentar, Codul muncii din 29 iulie 2003 prevede:

„Articolul 330. Obligația angajatorului de a repara prejudiciul cauzat persoanei ca rezultat al privării ilegale de posibilitatea de a munci

...(3) În caz de reținere, din vina angajatorului, a salariului ..., acestuia i se plătesc suplimentar, pentru fiecare zi de întârziere, 0.1 la sută din suma neplătită în termen.”

ÎN DREPT

22. Reclamanții au pretins că executarea întârziată a hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor a încălcat drepturile lor garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil ... de către o instanță, ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. Statutul de victimă

23. În observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a susținut că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în favoarea reclamanților au fost executate în întregime la 29 aprilie 2005. În consecință, reclamanții și-au pierdut statutul de „victimă”.

24. Reclamanții au susținut că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor au fost executate doar după o întârziere nerezonabilă. Ei au susținut că autoritățile naționale nu au recunoscut violarea Convenției și nici nu le-au plătit vreo compensație pentru executarea întârziată a hotărârilor judecătorești.

25. Curtea reiterează că o decizie sau măsură favorabilă reclamantului nu este, în principiu, suficientă pentru a-l lipsi de statutul său de „victimă”,

decât dacă autoritățile naționale au recunoscut, expres sau în substanță, violarea și au oferit apoi o redresare pentru violarea Convenției (a se vedea *Amuur v. France*, hotărâre din 25 iunie 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-III, p. 846, § 36, și *Dalban v. România* [GC], nr. 28114/95, § 44, ECHR 1999-VI).

26. În această cauză, Curtea notează că, deși hotărârile judecătorești relevante au fost deja executate, Guvernul nu a recunoscut violarea și nici nu a oferit vreo redresare adecvată pentru executarea întârziată. În aceste circumstanțe, reclamantii pot pretinde în continuare că sunt „victime” ale încălcării drepturilor lor garantate de Convenție prin executarea întârziată a hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor (a se vedea *Dumbrăveanu v. Moldova*, nr. 20940/03, § 22, 24 mai 2005).

B. Epuizarea căilor de recurs interne

27. În observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a declarat că nu au fost epuizate toate căile de recurs interne disponibile. El a susținut că reclamantul ar fi putut intenta o acțiune împotriva executorului judecătoresc în temeiul articolului 20 al Constituției și al articolului 619 al Codului de procedură civilă („CPC”).

28. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară invocată de către Guvernul pârât în ceea ce privește articolul 426 al vechiului CPC, deoarece „chiar dacă presupunem că reclamantul ar fi depus recurs împotriva actelor executorului judecătoresc și ar fi obținut o hotărâre care să confirme că neexecutarea a fost ilegală conform dreptului național, o astfel de acțiune nu ar fi adus nimic nou, singura consecință fiind emiterea unui alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătoresc să continue executarea hotărârii” (a se vedea hotărârea *Popov v. Moldova* (nr. 1), nr. 74153/01, § 32, 18 ianuarie 2005). Curtea nu găsește vreun motiv să se abată de la această concluzie în această cauză.

29. Din aceleași motive, Curtea consideră că articolul 20 al Constituției, care prevede dreptul general de acces la justiție, nu a oferit reclamantului un recurs efectiv. Ea a examinat o obiecție similară în hotărârea *Lupăcescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, § 17, 21 martie 2006, și nu consideră necesar să se abată de la această concluzie în această cauză.

30. În orice caz, Curtea reiterează că „unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia” (a se vedea *Koltsov v. Russia*, nr. 41304/02, § 16, 24 februarie 2005; *Petrushko v. Russia*, nr. 36494/02, § 18, 24 februarie 2005; și *Metaxas v. Greece*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004). Din aceste motive, ea conchide că acțiunile

privind efectuarea plății trebuiau întreprinse imediat după ce hotărârile judecătorești au devenit definitive.

C. Concluzia cu privire la admisibilitate

31. Prin urmare, Curtea consideră că pretențiile reclamantilor ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSELE VIOLĂRI ALE ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

32. Guvernul a susținut că, deoarece hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamantilor au fost executate, nu a avut loc violarea articolului 6 § 1 al Convenției sau a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

33. Curtea a constatat în mod repetat că procedurile privind reintegrarea în serviciu sunt de o „importanță crucială” pentru reclamant și că, de fapt, ele trebuie examinate cu „promptitudine” (a se vedea *Guzicka v. Poland*, nr. 55383/00, § 30, 13 iulie 2004); această cerință este consolidată suplimentar în țările în care dreptul intern prevede că toate cauzele de acest gen trebuie soluționate cu o promptitudine deosebită (a se vedea *Borgese v. Italy*, hotărâre din 26 februarie 1992, Seria A nr. 228-B, § 18). Aceasta este mai cu seamă relevant când o hotărâre judecătorească a fost deja adoptată și autoritățile trebuie doar să o execute. Curtea notează că dificultățile specifice la care persoana este supusă când este privată în mod ilegal de salariu, chiar pentru o perioadă scurtă de timp, au fost luate în considerație de către legislatorul național în articolul 256 al Codului de procedură civilă (a se vedea paragraful 20 de mai sus), care face ca hotărârile judecătorești privind reintegrarea în serviciu și plata unei părți a salariului să devină executorii imediat (a se vedea *Ungureanu v. Moldova*, nr. 27568/02, § 26, 6 septembrie 2007).

34. Urmează a fi notat faptul că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în privința dnei Bulava au fost adoptate la 26 martie și 29 septembrie 2003, 22 martie 2004, 29 martie 2004, 15 iulie 2004 și 13 septembrie 2004. Având în vedere că aceste hotărâri au fost executate în întregime la 29 aprilie 2005, perioadele de neexecutare erau de douăzeci și cinci de luni și trei zile, nouăsprezece luni, treisprezece luni și șapte zile, treisprezece luni, nouă luni și paisprezece zile și, respectiv, șapte luni și șaisprezece zile.

35. Urmează a fi notat faptul că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în privința dlui Bulava au fost adoptate la 10 iulie 2003, 26 aprilie 2004 și 13 septembrie 2004. Prin urmare, perioadele de neexecutare erau de douăzeci și una de luni și nouăsprezece zile, douăsprezece luni și trei zile și, respectiv, șapte luni și șaisprezece zile.

36. Curtea a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în numeroase cauze privind întârzieri în executarea hotărârilor judecătorești definitive (a se vedea, printre altele, *Prodan v. Moldova* și *Lupacescu and Others v. Moldova*, citate mai sus).

37 Prin urmare, Curtea constată, din motivele expuse în acele cauze, că neexecutarea într-un termen rezonabil a hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea reclamanților constituie o violare a articolului 6 § 1 și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

38. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

39. Dna Bulava a pretins MDL 271,529.42 (EUR 16,033), iar dl Bulava MDL 179,426.31 (EUR 10,594.56) cu titlu de compensații pentru prejudiciul material cauzat ca rezultat al întârzierilor în executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor.

40. Guvernul a declarat că sumele pretinse de către reclamanți sunt excesive. Bazându-se pe articolul 330 al Codului muncii (a se vedea paragraful 21 de mai sus), Guvernul a susținut că dna Bulava trebuie să primească MDL 3,500.64 (EUR 200) iar dl Bulava MDL 3,628.80 (EUR 208) cu titlu de prejudiciu material.

41. Curtea consideră că reclamanților trebuia să le fi fost cauzat un anumit prejudiciu material din cauza imposibilității de a se folosi de banii lor ca rezultat al întârzierii la plata sumelor datorate lor în temeiul hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor. Luând în considerație metodologia din hotărârea *Prodan* (citată mai sus, § 73) și legislația națională cu privire la calcularea dobânzii de întârziere (a se vedea paragraful 19 de mai sus), Curtea acordă dnei Bulava EUR 440 și dlui Bulava EUR 457 cu titlu de prejudiciu material cauzat ca rezultat al

neexecutării de către autorități a hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor într-un termen rezonabil.

B. Prejudiciul moral

42. Reclamanții au pretins compensații pentru prejudiciul moral suferit ca rezultat al încălcării drepturilor lor, fără însă a specifica suma pretinsă.

43. Guvernul a susținut că reclamanții nu au prezentat nicio probă care ar confirma că ei au suferit stres și neliniște.

44. Curtea consideră că reclamanților trebuia să le fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al plății întârziate, care nu pot fi compensate prin simpla constatare a violării (a se vedea *Dumbrăveanu*, citată mai sus, § 48). Făcând o evaluare în mod echitabil, ea acordă dnei Bulava EUR 1,000 și dlui Bulava EUR 800 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

45. Reclamanții nu au formulat vreo pretenție cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în procedurile demarate în temeiul Convenției.

D. Dobânda de întârziere

46. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției:
 - dnei Elena Bulava – EUR 440 (patru sute patruzeci euro) cu titlu de prejudiciu material și EUR 1,000 (o mie euro) cu titlu de prejudiciu moral;

– dlui Nicolai Bulava – EUR 457 (patru sute cincizeci și șapte euro) cu titlu de prejudiciu material și EUR 800 (opt sute euro) cu titlu de prejudiciu moral;

(b) că sumele de mai sus urmează a fi convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;

(c) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 8 ianuarie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș Araci
Grefier Adjunct

Nicolas Bratza
Președinte